

18 maj 2026

Remissvar avseende Skärpta villkor för friskolesektorn – ytterligare förslag (SOU 2025:123)

Sammanfattning av ärendet

Marks kommun ser positivt på förslagen om skärpta krav på enskilda huvudmän med en ökad insyn i och reglering av hur utbetalda skattemedel används, för en god förvaltning av offentliga medel samt alla elevers rätt till utbildning av hög kvalitet. Kommunen ser dock en risk i att utförandet inte blir likvärdigt om varje enskild kommun får ett utökat ansvar, gällande om remissvar till Skolinspektionen blir obligatoriska och det i varje remissvar krävs en konsekvensbedömning. Detta då kommuner har olika kompetenser och därmed kan komma att göra olika bedömningar. Kommunerna kommer behöva stöd och tydlig vägledning i sitt arbete om förslagets syfte ska uppfyllas. Särskilt viktigt är detta för små eller medelstora kommuner.

Synpunkter

Marks kommun har begränsat med resurser för tillsyn och granskning av enskilda huvudmäns verksamhet. Kommunen kommer att behöva skaffa eller bygga upp ny kompetens och resurser, vilket kommer att krävas för ett utökat administrations- och utredningsarbete. Det finns en stor risk att utförande och bedömningar kommer bli olika från kommun till kommun. För att förhindra olikheter mellan kommunerna anser Marks kommun att det behövs tydlig vägledning kring hur uppdragen ska utföras. Kommuner behöver ett utökat material med stöd och vägledning i alla delar som berör arbetet gentemot enskilda huvudmän. Samt att kommuner ges gott om tid för remissvar i de fall förslaget om att det blir obligatoriskt för kommuner att svara på remisser från Skolinspektionen gällande friskolor inom och i närliggande kommuner.

Konsekvenser

Kommuner har olika kompetenser vilket bidrar till att de gör olika bedömningar. Saknas kompetens kan det medföra att syftet med de skärpta kraven ej ger den effekt som tänkt. För att utföra de tillkommande uppgifterna för kommunerna behövs riktlinjer, stödmaterial och samordning. Detta är

speciellt viktigt för mindre och medelstora kommuner som inte har egen kompetens eller resurs för att hantera dessa tillkommande uppgifter.

Effekter:

- Kommunens bedömning av negativa konsekvenser väger tungt i tillståndsprövningen hos Skolinspektionen. Vilket ger enskilda kommuner större möjlighet att påverka.

För en liten kommun:

- Ger större möjlighet att påverka etableringar som:
 - riskerar att slå hårt mot den kommunala skolan
 - skapar överkapacitet (tomma skolplatser) i kommunen
- Bidrar till bättre kontroll över den lokala skolstrukturen
- Mindre risk för plötsliga förändringar i elevunderlag
- Lättare att planera långsiktigt (lokaler, personal, budget)

Fördelar

- Mer kontroll över skolstruktur
- Stabilare planering
- Svårare för oseriösa aktörer

Nackdelar

- Mer administration och kostnader
- Risk för färre skolalternativ
- Press på små lokala fristående enheter

Reformen kan gynna mindre kommuner när det gäller kontroll och stabilitet, men den sker på bekostnad av ökad administration och potentiellt minskad valfrihet.